

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Освітня програма «Соціальна робота»

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Освітній рівень «Бакалавр»

Затверджено на засіданні кафедри Соціальної
педагогіки та соціальної роботи
Протокол № 2 від “27” вересня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія
Викладач	Дойчик Максим Вікторович (лекційні заняття), доктор філософських наук, професор
Контактний телефон викладача	0955702451
Е-mail викладача	maksym.doichyk@pnu.edu.ua
Викладач	Рохман Богдан Михайлович (семінарські заняття), кандидат філософських наук, доцент
Контактний телефон викладача	0957037492
Е-mail викладача	bogdan.rokhan@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний, вечірній
Обсяг дисципліни	<u>3,0</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться щопонеділка з 13.00 до 15.00 в ауд. 503 (г.к.). Онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням студентів з використанням Viber (+380955702451).

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Філософія» читається студентам другого курсу спеціальності **231** – Соціальна робота. В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Філософії» акцент робиться на історико-філософській складовій напрямів думки, а також на опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших філософських проблем.

Курс лекцій присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку античної, середньовічної, ренесансної, новочасної (з особливим акцентом на німецькій класиці філософії та особливостям сучасного етапу розвитку філософського осягнення світу актуальному стану розвитку філософських уявлень про буття, свідомість, пізнання, метод, людину, культуру та цивілізацію, суспільство та історичний процес. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликані вирішити пропонує дисципліна, включають не лише засвоєння певних знань з таких галузей філософії, як історія філософії, онтологія, гносеологія, методологія, філософська антропологія, філософія культури та історії, соціальна філософія, але й набуття студентами вміння опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на світоглядні питання. Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання і реферування філософської наукової літератури.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета: пояснити студентам місце і роль філософії у контексті світоглядного знання, головні риси філософського мислення та методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями на всіх етапах цивілізаційного розвитку.

Завдання: розкрити предмет і завдання філософії, ознайомити з особливостями її історичного розвитку, експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, пояснити місце української філософської думки в контексті світової, з'ясувати найважливіші позиції філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: характерні риси античного, середньовічного, ренесансного, новочасного та сучасного світогляду, найважливіші поняття філософії кожного з періодів, суть зв'язків та відмінностей між головними філософськими позиціями.

вміти: застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності,

орієнтуватися у світоглядних парадигмах, критично оцінювати соціальні, культурні, політичні та інші процеси.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

4. Загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметно області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активної відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

- Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

- Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

- Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

5. Програмні результати навчання

Вивчення «Філософії» забезпечує такі **програмні результати навчання:**

- Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

- Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів осіб та сімей.

- Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
Перший	Усі спеціальності.	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема		Кількість год.		
		лекції	сем. заняття	сам. роб.
Тема 1. Філософія як форма самовизначення людини у світі.		2	2	8
Тема 2. Філософія Стародавнього світу.		2	2	8
Тема 3. Особливості розвитку філософської думки в Європі доби Середньовіччя, Відродження та Нового часу.		2	3	8
Тема 4. Сучасна зарубіжна філософія		1	2	8
Тема 5. Українська філософія.		1	2	8
Тема 6. Філософське розуміння світу та розвитку.		1	2	6
Тема 7. Свідомість, її походження, сутність. Проблема пізнання у філософії.		2	2	8
Тема 8. Суспільство як об'єкт філософської рефлексії.		1	2	6
Контрольна робота			1	
Заг.:		12	18	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал з складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.</p> <p>Максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 5 балів. Оцінюється робота студентів на 9 семінарських заняттях упродовж семестру за усний та тестовий компоненти цієї роботи. Максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях може становити 30 балів. Передбачене одна підсумкова контрольна робота (максимум 15 балів).</p> <p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних занять, при виконанні тестових завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкової контрольної роботи та бали, отримані відвідування лекцій; недопустимість пропусків та запізнь на заняття користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань списування та плагіат.</p>			
Шкала оцінювання: національна та ECTS	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно		

	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

; а в а

Лекційні заняття	Максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 5 балів.
Семінарські заняття	Оцінюється робота студентів на 9 семінарських заняттях упродовж семестру за усний та тестовий компоненти цієї роботи. Максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях може становити 30 балів.
Вимоги до письмових робіт	Передбачена одна підсумкова контрольна робота (максимум 15 балів). Підсумкова контрольна робота повинна містити конкретні і чіткі відповіді на поставлені питання. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанту відповіді.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних годин, при виконанні тестових завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкової контрольної роботи та бали, отримані з відвідування лекцій. Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.
Підсумковий контроль	Екзамен (тест) Форма здачі: письмово.
8. Політика навчальної дисципліни	

1. Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному студенту індивідуально. Неприпустимими є плагіат та списування.
2. Присутність і робота студентів на лекційних, семінарських заняттях, іспити є обов'язковою. Під час навчання в режимі онлайн присутність студента фіксується за наявності включеної відеокамери та прописаного ідентифікатора (прізвище та ім'я студента). Теоретичні матеріали з курсу, а також додаткові ресурси для його засвоєння є доступними на сайті дистанційної освіти (за поданим вище посиланням) та у форматі електронної інформації на сайті бібліотеки університету <http://lib.pnu.edu.ua/>, <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>.
3. При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному оцінюванні, контрольному тестуванні під час аудиторних занять (30 балів), при виконанні підсумкової контрольної роботи – 15 балів для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (5 балів).
Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.
4. Контактні дані для онлайн допомоги та консультування:
Викладач: Дойчик Максим Вікторович (лекційні заняття), maksym.doichyk@pnu.edu.ua,
Студентська академічна група у viber.
Онлайн консультації також можуть проводитись з використанням Viber (+380955702451).
Викладач: Рохман Богдан Михайлович (семінарські заняття) bogdan.rokhman@pnu.edu.ua
Студентська академічна група у viber
Онлайн консультації також можуть проводитись з використанням Viber 0957037492.
5. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти т викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна з покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти.

за і
а

9. Рекомендована література
Основна
<ol style="list-style-type: none">1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К.: Генеза, 1996.2. Андрущенко В. П., Волович В. І., Горлач М. І., Головченко Г. Т., Губерський Л. В. Філософія: Підручник. Харків, 2000.3. Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. Філософія. Підручник. Київ, 2001.4. Бойченко І. В. Філософія історії: Підручник для студ. вищих навч. закладів. Київ, 2000.5. Возняк С. М., Голянич М. Ю., Москаленко Ю. М. Філософська думка України: імена та ідеї. Івано-Франківськ, 2003.6. Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вузів. – К.: Наукова думка, 1997.7. Зарубіжна філософія ХХ ст. К., 1993.8. Кондзьолка В. В. Філософія і її історія. Львів, 1996.9. Надольний І. Ф. Філософія: Навч. посіб. Київ, 2004.10. Петрушенко В. Л. Філософія. Львів, 2001.11. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник. 2.вид., випр., доп. Київ, 2006.
Додаткова

12. Дойчик М. В. Ідея гідності людини у сократичних діалогах Платона. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2015. Вип. 102 (10). С. 305–309.
13. Дойчик М. В. Гідність людини у філософії стоїцизму. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2009. Вип. 17. С. 203–212.
14. Дойчик М. В. Ідея гідності людини в європейському ренесансному гуманізмі. *Гілея науковий вісник*. 2010. Вип. 40. С. 125–131.
15. Дойчик М. В. Ідея гідності у філософії Томаса Гоббса. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2018. Вип. 132 (5). С. 150–156.
16. Дойчик М. В. Толерантність як вияв гідності нації. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2008. Вип. 15. С. 273–280.
17. Дойчик М. В. Категорія «гідність» у філософії Імануїла Канта. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки*. 2011. Вип. 14. С. 87–92.
18. Doichyk M. Cultivating dignity in Jean-Jacques Rousseau's social-ethical conception: gender aspect. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські науки*. – Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2018. Випуск 21. С.16-22.
19. Doichyk M. Protestant view on Human Dignity from the perspective of Max Weber's methodological individualism: social potential. *Релігія та Соціум: міжнародний часопис*. 2018. № 1-2 (29-30). С. 71–77.
20. Doichyk M, Doichyk O. The Idea of Dignity in Contemporary Scientific Discourse. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2019. 2 (2). P. 3 – 12.
21. Doichyk, M., & Doichyk, O. (2021). Epistemological Premises for the Concept of Dignity in John Locke's Philosophical Discourse. *Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 4(1), 3-12.

10. Програмові вимоги

«Культурою розуму є філософія»

(Цицерон)

«Май мужність користуватись власним розумом»

(І. Кант)

Для іспиту студент повинен знати зміст програмових розділів і тем навчального курсу, відповідно до яких пропонується основний перелік питань з історії і теорії філософії.

- Поняття світогляду, філософії, мудрості. Філософія як основа світогляду. Предмет, методи, функції філософії. Основні питання філософії та різноманітність підходів до їх вирішення.
- Концепції походження філософії. Філософська думка у стародавніх Індії та Китаї. Антична філософія: основні періоди та філософські школи. Досократівський етап в

a
a
:

)

старогрецькій філософії. Класична доба античної філософії (софісти, Сократ, Платон, Арістотель). Елліністична і римська філософія (Епікур і епікуреїзм. Стоїцизм, скептицизм, еклектицизм. Неоплатонізм).

- Філософія у Західній Європі середніх віків та доби Відродження: особливості і основні течії. Напрями західноєвропейської філософії Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт та ін.) Філософські ідеї мислителів-просвітників (Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Й. Гердер та ін.).
- Класична німецька філософія: джерела та суттєві риси. Філософські системи І. Канта, Й. Фіхте, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля, Л. Фюєрбаха, К. Маркса.
- Основні напрями європейської філософії в кінці XIX – XX ст.. Оновлення класичних традицій: неокантіанство, неогегельянство. Неомарксизм як філософська течія Виникнення некласичних течій: ірраціоналізм, «філософія життя», фрейдизм, прагматизм Позитивізм і його стадії. Екзистенціальна філософія. Еволюція релігійної філософії XX ст. (неотомізм, персоналізм, тейярдизм).
- Сучасна зарубіжна філософія: суттєві риси, провідні тенденції, основні течії (феноменологія, герменевтика, структуралізм, філософська антропологія, постмодернізм).
- Основні періоди і особливості розвитку української філософії. Джерела виникнення та становлення філософської думки в Київській Русі та в культурно-освітніх центрах України XIV-XV ст. Роль Києво-Могилянської академії у розвитку філософської освіти професійної філософії.
- Філософія Г. Сковороди. Особливості розвитку української філософії в XIX ст. Філософські погляди членів Кирило-Мефодіївського товариства. Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія в Україні XIX ст. «Філософія серця» П. Юркевича Філософські ідеї українських вчених кінця XIX – початку XX ст.. (В. Вернадський, М. Драгоманов, Б. Кістяківський, С. Подолинський, О. Потебня та ін.). Філософські погляди українських письменників (В. Стефаник, Л. Українка та ін.).
- Філософія І. Франка. Розвиток філософської думки українськими мислителями XX ст.. (В. Винниченко, М. Грушевський, Д. Донцов, В. Липинський, О. Кульчицький, Д. Чижевський, М. Шлемкевич та ін.). Новітня українська філософія.
- Онтологія як учення про буття. Буття і його основні форми. Поняття матерії, руху, простору і часу. Філософське розуміння світу.
- Розвиток та його ознаки. Основні концепції розвитку. Діалектика як теорія розвитку. Принципи, основні закони і категорії діалектики.
- Філософське осмислення природи і життя як передумов людського буття. Основні концепції походження і сутності людини. Співвідношення понять людини, індивіда індивідуальності, особи, особистості. Людина як біологічна, соціальна і духовна істота. Проблема сенсу людського життя. Практика і спілкування як способи буття людини. Види практики. Співвідношення понять діяльності і практики.
- Поняття свідомості та основні форми відображення. Сутність та структура свідомості Самосвідомість. Свідомість і мова. Свідомість і творчість. Індивідуальна та суспільна свідомість. Основні форми суспільної свідомості.
- Пізнання: сутність, основи та принципи. Чуттєве та раціональне пізнання, їх форми Проблема істини у філософії та її критеріїв. Абсолютна і відносна істина. Об'єктивність конкретність істини. Наукове пізнання: рівні, форми і методи. Специфіка методів гуманітарних наук.
- Поняття суспільства і соціальної спільноти. Філософські концепції суспільства. Специфіка соціальних законів. Зростання потреб і здібностей людини як соціальний закон. Суспільство як соціальна система що саморозвивається.

- Поняття праці, виробництва, економіки і власності. Праця як основа саморозвитку людини і самоорганізації суспільства. Суспільне виробництво. Матеріальна і духовна основ суспільства. Матеріальне виробництво: взаємовплив продуктивних сил і виробничих відносин.
- Суспільні відносини, їх типи. Поняття структури суспільства. Суспільне життя, його основні сфери та взаємозв'язок між ними. Економічна сфера суспільства. Соціальна сфера та соціальна структура суспільства. Політична сфера суспільства. Поняття влади, політики, держави , права. Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства. Духовна сфера суспільного життя та зростання її впливу на інші сфери.

).

.

і

а

и

і

і

.

,

.

:

і

и

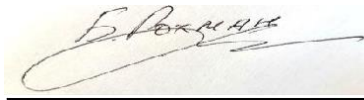
Викладач

Співвідношення понять духовності, свідомості, ментальності, релігійності. Взаємодія суспільства з природою.

- Розвиток суспільства. Джерела і рушії розвитку суспільства. Суспільний прогрес та його критерії.
- Особистість та її типи. Особистість як суб'єкт суспільного розвитку. Суспільство і особистість. Свобода і проблема подолання відчуження у суспільстві. Цінності, їх класифікація та значення в житті суспільства та особистості. Проблема ціннісних орієнтацій.
- Філософське тлумачення культури та її людинотворчої сутності. Цивілізація та цивілізаційні засади суспільства. Людство та глобальні проблеми сучасності й соціального прогнозування. Філософське осмислення проблем трансформації та розвитку українського суспільства.
- Філософський аналіз змісту текстів першоджерел.

М.В. Дойчик

Б.М. Рохман

Викладач